

CENTAR ZA REGIONALNE AKTIVNOSTI
PROGRAMA PRIORITETNIH AKCIJA

MEDITERANSKI AKCIJSKI PLAN
PROGRAMA UN-a ZA OKOLIŠ

Izvješće o radu
Centra za regionalne aktivnosti
Programa prioritetnih akcija (CRA/PPA)
u razdoblju od 1. siječnja do 31. prosinca 2020. godine

Split, siječanj 2021.

Izvješće o radu

Centra za regionalne aktivnosti Programa prioritetnih akcija (CRA/PPA) za 2020. godinu

Naziv

Centar za regionalne aktivnosti Programa prioritetnih akcija (u daljnjem tekstu: Centar) obavlja svoju djelatnost, posluje i sudjeluje u pravnom prometu pod dvojezičnim nazivom, na hrvatskom i engleskom jeziku. Naziv Centra na engleskom jeziku je Priority Actions Programme Regional Activity Centre.

Skraćeni naziv Centra na hrvatskom jeziku je CRA/PPA, a na engleskom jeziku je PAP/RAC.

Osnivač

Republika Hrvatska

Osnivač Centra je Republika Hrvatska pa prava i dužnosti osnivača Centra obavlja Vlada Republike Hrvatske.

Prava i obveze Centra u vezi s provođenjem odobrenog mu dijela programa Mediteranskog akcijskog plana Programa Ujedinjenih naroda za okoliš određuju se ugovorom između osnivača Centra i Programa Ujedinjenih naroda za okoliš (u daljnjem tekstu: UNEP).

Pravni oblik

Ustanova

Sjedište

Kraj sv. Ivana 11, Split

Telefon

021/ 340470

Faks

021/ 340490

Web stranica

<http://paprac.org/>

E-mail

paprac@paprac.org

Matični broj subjekta

060014933

OIB

27788012253

Sadržaj

1. Uvod.....	1
1.1. Osnovni podaci o Centru.....	1
1.2. Djelatnost i osnovni zadaci Centra.....	2
1.3. Svrha izrade Izvješća o radu.....	3
2. Ustrojstvo, upravljanje i ljudski potencijal.....	4
2.1. Ustrojstvo i upravljanje.....	4
2.1.1 Upravno vijeće.....	4
2.1.2 Ravnatelj/ica.....	4
2.2. Resursi.....	5
2.2.1 Ljudski resursi/potencijal.....	5
2.2.2 Smještaj.....	5
2.3. Edukacija i usavršavanje radnika Centra.....	5
2.4. Standardizacija i unapređenje poslovanja.....	5
3. Poslovanje Centra.....	6
3.1. Mediteranski akcijski plan.....	7
3.1.1 UNEP/MAP-ovi programi upravljanje obalnim područjima (CAMP-ovi).....	7
3.1.2 UNEP/MAP-ov integralni program praćenja i procjene stanja morskog i obalnog okoliša.....	9
3.1.3 Prostorno planiranje na moru.....	10
3.1.4 Edukacija o IUOP-u: virtualni tečaj „MedOpen“.....	11
3.1.5 Mediteranski dan obale.....	12
3.1.6 Format za izvješćivanje o primjeni Protokola o IUOP-u.....	14
3.1.7 Internetske stranice.....	14
3.2. Ostali projekti vezani za provedbu Protokola o IUOP-u.....	15
3.2.1 Projekt ADRIADAPT.....	15
3.2.2 Projekt PORTODIMARE.....	15
3.2.3 Projekti fondacije MAVVA.....	15
3.2.4 Projekti UNEP-ova Svjetskog fonda za okoliš.....	16
3.3. Sudjelovanje u aktivnostima drugih sredozemnih organizacija.....	17
3.4. Aktivnosti Centra u Republici Hrvatskoj.....	18
3.4.1 Obalni planovi.....	18
3.4.2 Sudjelovanje u EU projektima u Republici Hrvatskoj.....	19
4. Komunikacija, edukacija i promidžba.....	20
4.1. Vidljivost Centra.....	20
4.2. Suradnja s medijima.....	20
4.3. Edukacija i informiranje.....	20
4.3.1 Edukacijske aktivnosti.....	21
4.4. Publikacije.....	21
5. Financijsko poslovanje.....	21
6. Zaključak.....	23
Prilog 1. Popis korištenih kratica.....	24

Popis slika

Slika 1. Organigram sustava UNEP/MAP-a, sekretarijata Barcelonske konvencije.....	1
Slika 2. Geografska distribucija CAMP-ova (http://iczmplatform.org/projects).....	6

Popis tablica

Tablica 1. Struktura prihoda Centra u 2020.....	22
Tablica 2. Struktura rashoda Centra u 2020.....	22
Tablica 3. Rezultat poslovanja Centra u 2020.....	22

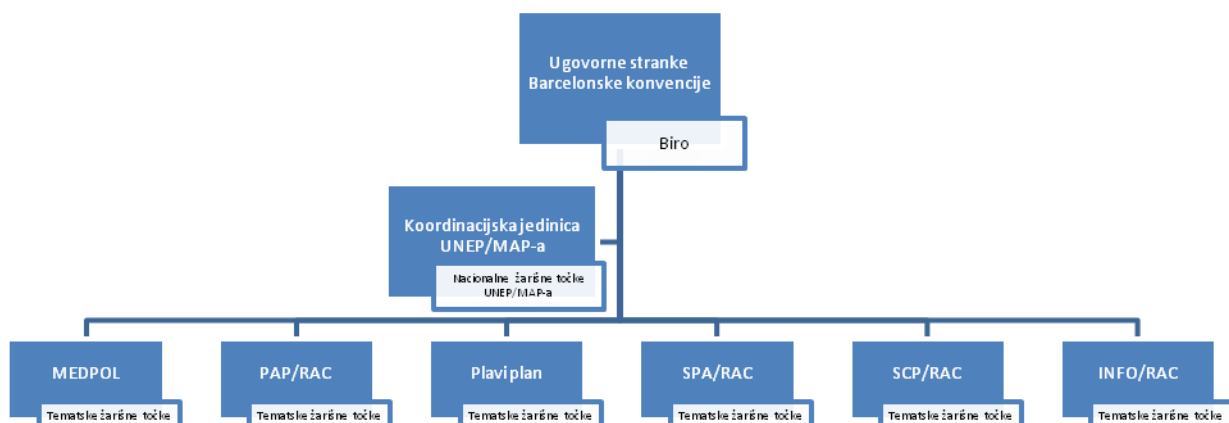
1. Uvod

1.1. Osnovni podaci o Centru

Centar je ustanova koja obavlja djelatnost vezanu za provođenje dijela programa Mediteranskog akcijskog plana Programa Ujedinjenih naroda za okoliš (u daljnjem tekstu: UNEP/MAP), prema obvezama iz Konvencije o zaštiti morskog okoliša i obalnog područja Sredozemlja (u daljnjem tekstu: Barcelonska konvencija). Centar obavlja stručne, organizacijske i tehničke poslove u okviru provedbe programa UNEP/MAP-a u područjima koja određuju Ugovorne stranke Barcelonske konvencije, a to su sve zemlje sredozemnog bazena i Europska unija.

Mediteranski akcijski plan (MAP) osnovan je 1975. godine, kao prvi u nizu UNEP-ovih programa za regionalna mora, s ciljem osiguranja kvalitetnijih uvjeta života za stanovnike zemalja koje okružuju Sredozemno more, te uspostavljanja i osnaživanja međudržavne suradnje i usuglašavanja strategije upravljanja zajedničkim prirodnim resursima. U fokusu UNEP/MAP-a su zaštita okoliša, promicanje modela održivog razvitka, kao i koordinacija aktivnosti i odnosa među zemljama regije u navedenim područjima. 1976. godine, 16 zemalja Sredozemlja i Europska unija potpisale su Konvenciju o zaštiti Sredozemnog mora, tzv. Barcelonsku konvenciju, koja je 1995. godine dopunjena i izmijenjena u Konvenciju o zaštiti morskog okoliša i obalnog područja Sredozemlja. Barcelonska konvencija predstavlja pravni okvir za rad UNEP/MAP-a, a do danas je upotpunjena sa sedam protokola. Konvencija broji 22 ugovorne strane: Albanija, Alžir, Bosna i Hercegovina, Cipar, Crna Gora, Egipat, Europska unija, Francuska, Grčka, Hrvatska, Italija, Izrael, Libanon, Libija, Malta, Maroko, Monako, Sirija, Slovenija, Španjolska, Tunis i Turska.

Zemlje članice odlučuju o strategiji UNEP/MAP-a, njegovu financiranju i programu na sastancima Ugovornih stranaka Barcelonske konvencije, koji se održavaju svake dvije godine. Odluke donesene na sastancima Ugovornih stranaka pravno su obvezujuće za sve zemlje potpisnice Barcelonske konvencije. U svakoj zemlji djeluje po jedna ili više osoba zaduženih za koordinaciju aktivnosti UNEP/MAP-a i njegovih sastavnica unutar zemlje (tzv. žarišne točke ili na engleskom National Focal Points – NFPs), kako je shematski prikazano na slici 1.

Slika 1. Organigram sustava UNEP/MAP-a, sekretarijata Barcelonske konvencije

Centar usko surađuje s ostalim sastavnicama UNEP/MAP-a, a to su:

- Koordinacijska jedinica – krovni sekretarijat Barcelonske konvencije, sa sjedištem u Ateni (Grčka),
- Program za prevenciju i smanjenje zagađenja sredozemnog mora MEDPOL, sa sjedištem u Ateni (Grčka),
- Centar za intervencije u slučaju havarija i iznenadnog zagađenja mora REMPEC, sa sjedištem u La Valletti (Malta),
- Centar za regionalne aktivnosti zadužen za posebno zaštićena područja (SPA/RAC), sa sjedištem u Tunisu (Tunis),
- Centar za regionalne aktivnosti Plavi plan, sa sjedištem u Marseilleu (Francuska),
- Centar za regionalne aktivnosti zadužen za održive načine proizvodnje i korištenja proizvoda (SCP/RAC), sa sjedištem u Barceloni (Španjolska),
- Centar za regionalne aktivnosti zadužen za baze podataka i komunikaciju (INFO/RAC), sa sjedištem u Rimu (Italija).

1.2. Djelatnost i osnovni zadaci Centra

Centar obavlja stručne, organizacijske i tehničke poslove u okviru provedbe programa UNEP/MAP-a u područjima koje su odredile Ugovorne stranke Barcelonske konvencije.

Osnivač Centra je Republika Hrvatska pa prava i dužnosti osnivača Centra obavlja Vlada Republike Hrvatske.

Prava i obveze Centra u vezi s provođenjem odobrenog mu dijela programa UNEP/MAP-a određuju se ugovorom između osnivača Centra i UNEP-a.

Djelatnost Centra obuhvaća stručne, organizacijske i tehničke poslove koji se odnose na:

- provedbu odluka i drugih zaključaka i preporuka Ugovornih stranaka Barcelonske konvencije iz djelokruga rada Centra, koje financira UNEP putem Mediteranskog namjenskog fonda (u daljnjem tekstu: Fond),
- provedbu aktivnosti u okviru procesa upravljanja obalnim područjima, a posebno provedbe Protokola Barcelonske konvencije o integralnom upravljanju obalnim područjima Sredozemlja,
- provedbu projekata iz programa upravljanja obalnim područjima, što obuhvaća neposrednu suradnju s državnim tijelima, institucijama i stručnjacima Ugovornih stranaka Barcelonske konvencije,
- organizaciju međunarodnih konferencija, simpozija, seminara, znanstvenih radionica i sastanaka o zaštiti okoliša i upravljanju obalnim područjima,
- suradnju s drugim stručnim organizacijama Ujedinjenih naroda te drugim međunarodnim stručnim organizacijama, institucijama i stručnjacima u vezi s provedbom programa upravljanja obalnim područjima i provedbom projekata zaštite okoliša,

- suradnju sa stručnim organizacijama, institucijama i državnim tijelima Ugovornih stranaka Barcelonske konvencije u pružanju stručne i druge pomoći u zaštiti Sredozemnog mora od onečišćenja,
- stručno osposobljavanje domaćih i međunarodnih stručnjaka u provedbi programa zaštite okoliša, planiranja i upravljanja obalnim područjima,
- prijenos međunarodnih iskustava i znanja institucijama u Republici Hrvatskoj iz područja djelatnosti Centra, a odnose se na izradu prijedloga projekata upravljanja obalnim područjima.

U okviru svoje djelatnosti Centar može obavljati stručne poslove upravljanja obalnim područjima i zaštite okoliša i za druge naručitelje, uz naknadu i ako obavljanje tih poslova ne ometa obavljanje redovnih poslova te doprinosi provedbi Barcelonske konvencije i njenih protokola, u prvom redu Protokola o integralnom upravljanju obalnim područjima, za čiju je provedbu u svim zemljama Sredozemlja Centar izravno zadužen i odgovoran.

Djelatnost Centra ostvaruje se temeljem plana rada definiranog projektnim dokumentima UNEP/MAP-a, koje donose Ugovorne stranke Barcelonske konvencije. Budući da je osnivač Centra Republika Hrvatska, ostvarivanje programa, a s tim u vezi i djelatnost Centra, provodi se sukladno zakonima Republike Hrvatske, propisima donesenim na temelju istih, Statutu Centra i ugovoru između osnivača Centra i UNEP-a. Djelatnost Centra ne obavlja se radi stjecanja dobiti. Centar o svojoj djelatnosti vodi dokumentaciju i evidenciju sukladno zakonima Republike Hrvatske i propisima donesenim na temelju istih.

Centar ima i obvezu podnošenja izvješća o radu i financijskih izvješća prema UNEP/MAP-u, i to: polugodišnjih, godišnjih i finalnih izvješća. Finalno izvješće podnosi se po isteku dvogodišnjeg razdoblja za koje su odobreni plan rada i proračun.

1.3. Svrha izrade Izvješća o radu

Slijedom obveza iz članka 43. Statuta Centra, Centar je dužan izraditi godišnje izvješće o radu, koje podnosi Vladi Republike Hrvatske. Izvješće služi za informiranje Vlade o provedenim aktivnostima i njegovoj ulozi u Republici Hrvatskoj i sredozemnoj regiji. Objavom izvješća o radu na svojim internetskim stranicama Centar ispunjava obvezu informiranja javnosti o svom radu i povećava transparentnost poslovanja.

2. Ustrojstvo, upravljanje i ljudski potencijal

2.1. Ustrojstvo i upravljanje

Organi Centra su Upravno vijeće i ravnatelj/ica.

2.1.1 Upravno vijeće

Upravno vijeće upravlja Centrom. Članove Upravnog vijeća imenuje i razrješuje Vlada Republike Hrvatske. Upravno vijeće ima pet članova, od kojih je jedan djelatnik Centra, a ostali su predstavnici Grada Splita, Sveučilišta u Splitu, ministarstva nadležnog za vanjske poslove i ministarstva nadležnog za zaštitu okoliša.

Mandat članova Upravnog vijeća traje četiri godine. Predsjednika Upravnog vijeća i njegovog zamjenika biraju članovi Upravnog vijeća između sebe.

Članovi upravnog vijeća u izvještajnom razdoblju bili su:

- dr.sc. Mario Šiljeg, državni tajnik u Ministarstvu zaštite okoliša i energetike,
- mr.sc. Mirta Mandić, voditeljica Službe za globalna pitanja, Uprava za multilateralu i globalna pitanja u Ministarstvu vanjskih i europskih poslova,
- gđa Branka Mimica, viša savjetnica, Odsjek za prostorno planiranje, uređenje i zaštitu okoliša Grada Splita,
- prof. dr. sc. Leandra Vranješ Markić, prorektorica za znanost i inovacije Sveučilišta u Splitu,
- gđa Dina Šilović, financijska koordinatorica u Centru za regionalne aktivnosti Programa prioritetnih akcija.

Tijekom 2020. godine Upravno vijeće održalo je tri sjednice. Prva je održana 23. lipnja u prostorijama Centra. Usvojeno je Izvješće ravnateljice o provedbi programa rada u prvom polugodištu 2020., Plan rada za drugo polugodište 2020. te 1. rebalans financijskog plana Centra za 2020.

Druga sjednica održana je 31. srpnja elektronskim putem, uz nazočnost svih članova Upravnog vijeća. Na sjednici su usvojeni zapisnici s prethodnih sjednica Upravnog vijeća.

Treća sjednica sazvana je za 14. prosinca s ciljem usvajanja zapisnika s prethodne sjednice, Izvješća ravnateljice o poslovanju Centra u 2020.g., Godišnjeg programa rada za 2021.g., 2. rebalansa financijskog plana Centra za 2020.g. i Financijskog plana Centra za 2021.g.

2.1.2 Ravnatelj/ica

Ravnatelj/ica vodi Centar. Ravnatelj/ica predstavlja i zastupa Centar te poduzima sve pravne radnje u ime i za račun Centra, zastupa Centar u svim postupcima pred sudovima, upravnim i drugim državnim tijelima te pravnim osobama s javnim ovlastima.

Ravnateljica je u izvještajnom razdoblju bila mr.sc. Željka Škaričić.

2.2. Resursi

2.2.1 Ljudski resursi/potencijal

Centar broji 10 djelatnika zaposlenih na neodređeno vrijeme.

2.2.2 Smještaj

Centar posluje u uredskim prostorijama na adresi Kraj sv. Ivana 11, Split, površine od 300 m² odnosno 30 m² po zaposleniku¹. Prostorije su Centru ustupljene na korištenje od strane Grada Splita.

2.3. Edukacija i usavršavanje radnika Centra

Podizanje razine specifičnih znanja djelatnika i jačanje kapaciteta Centra iznimnu su važni za obavljanje propisanih zadataka. Edukacija se provodi u okviru projekata i aktivnosti u kojima Centar sudjeluje.

Na održanim edukacijama povećana je sposobnost radnika za ispunjenje radnih obveza, a fokus edukativnih aktivnosti odnosio se na konferencije, seminare i radionice iz područja rada Centra, koje su se u 2020. godini uglavnom održavale on-line.

2.4. Standardizacija i unapređenje poslovanja

Od 25. svibnja 2018. godine u svim državama članicama izravno se primjenjuje Uredba (EU)2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka. Ovom Uredbom određuje se okvir u zaštiti osobnih podataka, kako radnika tako i suradnika Centra. Poslovanje Centra usklađeno je s navedenom Uredbom.

U 2020. godini Centar je napravio početnu procjenu usklađenosti stranica Centra sa zahtjevima pristupačnosti prema Zakonu o pristupačnosti mrežnih stranica i programskih rješenja za pokretne uređaje tijela javnog sektora (NN 17/19). Centar će poduzeti sve potrebne mjere kako bi u 2021. u potpunosti uskladio svoje stranice sa važećim zakonom.

¹ Računa se prema 10 radnika koliko ih je bilo na dan 31. prosinca 2020. godine.

3. Poslovanje Centra

Glavno područje djelovanja Centra je integralno upravljanje obalnim područjima (IUOP), prepoznato kao put prema održivosti u obalnim područjima već od UN konferencije o okolišu i razvoju, održane 1992. godine u Rio de Janeiru. Centar je globalno poznat kao centar izvrsnosti za IUOP i ključni mehanizam za zaštitu obala Sredozemlja i razvoj za to potrebnih metoda i alata prilagođenih potrebama zemalja regije. Na nacionalnoj i lokalnoj razini IUOP se provodi u sklopu UNEP/MAP-ovih programa upravljanja obalnim područjima (općepoznatih po engleskoj kratlici CAMP – Coastal Area Management Programme) i sličnih inicijativa koje imaju za cilj izradu obalnih planova i nacionalnih obalnih strategija.

- U tijeku
- Završen

Slika 2. Geografska distribucija CAMP-ova (<http://iczmplatform.org/projects>)

Od posebnog značaja za rad Centra je stupanje na snagu Protokola o integralnom upravljanju obalnim područjima u Sredozemlju (u daljnjem tekstu: Protokol), čijih 40 pomno sročanih članaka osigurava sveobuhvatan pravni okvir kojim se zemlje sredozemne regije obvezuju na izradu i provođenje nacionalnih strategija i planova, kao i na međunarodnu suradnju u cilju održivog razvoja u njihovim obalnim područjima. Protokolom se želi promijeniti negativne trendove u korištenju obalnih resursa i učiniti razvojne trendove što održivijim. Potpisan je u Madridu 2008. godine od strane 15 ugovornih stranaka Barcelonske konvencije, a stupio je na snagu 2011. godine. Do danas ga je ratificiralo 11 zemalja (Albanija, Crna Gora, Francuska, Hrvatska, Izrael, Libanon, Malta, Maroko, Sirija, Slovenija i Španjolska) te Europska unija kao punopravna potpisnica Barcelonske konvencije, što ga čini dijelom europske pravne stečevine. U mnogim drugim zemljama proces ratifikacije je u tijeku, a u nekima i pri kraju.

Protokol je jedinstven regionalni pravno-obvezujući dokument na svijetu, koji je nastao kao rezultat četverogodišnjeg procesa konzultacija i pregovora sa i među zemljama regije, koje su se odlučile za pravni dokument, a ne samo preporuku kao što to ima Europska unija. Izrada i donošenje Protokola bili su još jedna potvrda da more spaja zemlje s različitom geografijom,

poviješću, tradicijom, običajima, načinom života i stupnjem razvoja, a okoliš i briga o njemu ih ujedinjuju.

Odlukom ugovornih stranaka, Centru je dodijeljena uloga koordinatora provedbe Protokola, a on je izvršava kroz izradu i primjenu novih metodologija, instrumenata i alata, provedbu CAMP-ova, edukaciju i komunikaciju s dionicima na svim razinama. Ukratko, Centar ima dvojaku ulogu: djelovanje na globalnoj razini kroz donošenje zakonskih i strateških dokumenata, ali i na lokalnoj razini kroz pomoć zemljama i njihovim nižim jedinicama (regije, gradovi) u provedbi tih dokumenata.

Službena verzija Protokola na engleskom, francuskom, španjolskom i arapskom jeziku:

<http://iczmplatform.org/storage/documents/sewmrXIR9gTwfvBgiJ4SAjhvqsLrBF6qB0B89xK8.pdf>

Zakon o potvrđivanju Protokola o integralnom upravljanju obalnim područjem Sredozemlja (sa tekstom Protokola na engleskom i hrvatskom jeziku):

https://narodne-novine.nn.hr/clanci/medunarodni/2012_11_8_96.html

3.1. Mediteranski akcijski plan

Program rada i proračun Centra za razdoblje od siječnja do prosinca 2020. godine usvojeni su od strane zemalja potpisnica Barcelonske konvencije u sklopu programa rada i proračuna cijelog UNEP/MAP-a za razdoblje 2020.-2021., donesenog na sastanku ugovornih stranaka održanom u Napulju, u prosincu 2019. godine. U skladu sa donesenim dvogodišnjim planom, Centar je u 2020. godini proveo sljedeće aktivnosti:

3.1.1 UNEP/MAP-ovi programi upravljanje obalnim područjima (CAMP-ovi)

U okviru CAMP-ova Centar je zadužen za koordinaciju aktivnosti svih sastavnica UNEP/MAP-a, u suradnji s Koordinacijskom jedinicom UNEP/MAP-a u Ateni. CAMP-ovi imaju za cilj:

- olakšati provedbu Protokola u zemljama potpisnicama Barcelonske konvencije;
- izraditi i donijeti strateške i provedbene dokumente za održivo korištenje obalnih resursa;
- olakšati primjenu inovativnih metoda i alata za planiranje i upravljanje obalnim i morskim područjima;
- ojačati kapacitete na lokalnoj, nacionalnoj i regionalnoj razini za ostvarenje ciljeva ekonomske, socijalne i okolišne održivosti.

Područja provedbe CAMP-ova određuju se po pre-definiranim kriterijima, među kojima treba istaknuti:

- reprezentativnost tematike koja će se obrađivati i izgledi da će predložena rješenja biti korisna kao primjer i za druga obalna područja;
- politička podrška državnih i lokalnih institucija i spremnost da se rezultati projekta pretoče u lokalne i nacionalne razvojne politike;

- zadovoljavajući institucionalni kapacitet za provedbu projekta u obalnom području na koje se projekt odnosi.

Na prijedlog zainteresirane zemlje, odluka o izradi i provedbi CAMP-a donosi se na konferenciji ugovornih stranaka Barcelonske konvencije.

U 2020. godini, u suradnji s ostalim UNEP/MAP-ovim centrima i odgovarajućim nacionalnim institucijama, otpočela je provedba nove generacije CAMP-ova fokusiranih na interakcije mora i kopna i prekograničnu suradnju.

CAMP Bosna i Hercegovina

Za CAMP Bosna i Hercegovina je još u 2017. godini izrađena studija izvodljivosti. Studijom je predložena provedba niza aktivnosti koje bi trebale doprinijeti uspostavljanju sustava integralnog upravljanja obalnim područjem.

Kako sporazum između UNEP/MAP-a i zemlje domaćina o provedbi ovog CAMP-a nije mogao biti potpisan u dvogodištu 2018.-2019., zajedničkim zalaganjem Centra i predstavnika Bosne i Hercegovine na konferenciji ugovornih stranaka COP 21, usvojena je odluka kojim je iznimno odobren prijenos sredstava predviđenih za ovaj CAMP iz dvogodišta 2018.-2019. u dvogodište 2020.-2021. pod uvjetom da sporazum bude potpisan najkasnije do kraja lipnja 2020. godine.

Sporazum je konačno potpisan 29. lipnja 2020. Time je zaključena duga pripremna faza ovoga projekta, koja je uključila konzultacije sa svim razinama vlasti, a taj je proces dodatno produljen zbog pandemije Covid-19. U rujnu je otpočela provedba projekta, odabran je nacionalni koordinator, 15. listopada je održan prvi on-line sastanak koordinacijskog tijela te je izabran konzultant koji će pokriti temu održivog turizma.

Projekt je usmjeren prema prioritetnim problemima relativno kratke nacionalne obale i predviđa uspostavu institucionalnog mehanizma za IUOP, izradu prijedloga za monitoring morskog i obalnog okoliša, popis morskih staništa i zaštićenih područja, izradu nacionalnog plana intervencija u slučaju iznenadnog zagađenja mora, studiju za potrebe razvoja održivog turizma, uspostavu sustava upravljanja podacima i prijedlog mjera za prilagodbu na klimatske promjene. Projekt će pratiti niz aktivnosti za stručno osposobljavanje i podizanje svijesti, uz sudjelovanje većine sastavnica UNEP/MAP-a.

CAMP Albanija-Italija

Za ovaj CAMP, znan kao „CAMP Otrant“, studija izvodljivosti izrađena je u 2019. godini. Studija je dala pregled glavnih značajki područja obuhvata (regije Vlora u Albaniji i Apulija u Italiji), uključujući geografski opis, hidrografiju i geomorfologiju, povijesno i kulturno naslijeđe, gospodarske aktivnosti, osnovne probleme vezane za okoliš, te institucionalni zakonski okvir. Studija je potvrđena na Konferenciji ugovornih stranaka (COP 21, Napulj, 2.-5. prosinca 2019.), što je omogućilo da se pristupi izradi sporazuma o provedbi CAMP-a između Albanije, Italije i UNEP/MAP-a.

Za izradu sporazuma angažirano je dvoje stručnjaka, po jedan iz svake zemlje, koji su svoj prijedlog, temeljen na konzultacijama s nacionalnim vlastima i institucijama, dostavili Centru krajem 2020. godine.

Predložene aktivnosti strukturirane su na tri razine: strateška, sektorska i operativna. Tako su raspoređeni i ciljevi projekta. Strateški cilj je prekogranična suradnja na provedbi IUOP-a (primjenjujući Protokol o IUOP-u i EU Direktivu o prostornom planiranju mora - PPM) kroz aktivnosti kojima je cilj: smanjenje zagađenja, jačanje održivog turizma, pojačana zaštita prirodnih staništa i biološke raznolikosti.

Treba napomenuti da će projekt, osim obalnih i morskih područja regija Vlora i Puglia, na poseban način uzeti u obzir morsko područje izvan nacionalnih jurisdikcija (Area Beyond National Jurisdiction - ABNJ) u području Otranta.

CAMP Cipar-Izrael

U 2019. godini izrađene su dvije odvojene studije s ciljem definiranja zone obuhvata ovog prekograničnog CAMP projekta, procijene stanja okoliša, prijedloga projektnih aktivnosti (nacionalnih i transnacionalnih), procijene mogućnost dugoročne održivosti projekta, te pregleda postojećih projekata između Cipra i Izraela.

Imajući u vidu rezultate i preporuke studije, Centar je u 2020. godini pripremio nacrt sporazuma o provedbi projekta na temelju konzultacija sa zemljama, a detalji za neke od aktivnosti i budžet dogovarali su se na on-line sastancima s predstavnicima obiju zemalja. Trenutno se obavljaju interne konzultacije nadležnih ministarstava i očekuje se da bi do kraja godine sporazum trebao biti usuglašen i potpisan početkom 2021., kad bi počela i provedba projekta.

Predviđeno je da će projekt:

- razviti shemu upravljanja na lokalnoj i općinskoj razini u skladu sa principima IUOP-a;
- testirati metodologiju analize međuodnosa kopna i mora te razmijeniti znanja i iskustva dviju zemalja;
- izraditi izvještaje vezane za obalni deskriptor „promjena pokrova zemljišta“ za obje zemlje, kao podlogu za uključenje u službenu listu deskriptora UNEP/MAP-ova Integralnog programa monitoringa i procjene stanja okoliša;
- bilateralno koordinirati nacionalne obalne strategije, planove i programe.

3.1.2 UNEP/MAP-ov integralni program praćenja i procjene stanja morskog i obalnog okoliša

Integralni program praćenja i procjene stanja morskog i obalnog okoliša (IMAP) jedna je glavnih aktivnosti cijelog sustava UNEP/MAP-a. Provedba integralnog programa praćenja temelji se na 11 zajedničkih ekoloških ciljeva dogovorenih na sastanku ugovornih stranaka Barcelonske konvencije, održanom 2008. godine u Almeriji (COP 15). Ti zajednički ekološki ciljevi organizirani su u 4 skupine:

1. Biološka raznolikost,
2. Ribarstvo,
3. Obala i hidrografija,
4. Zagađenje i otpad.

Centar je zadužen za IMAP u dijelu koji se odnosi na obalne deskriptore. U tom kontekstu je pružao podršku u provedbi nacionalnih monitoringa u zemljama Sredozemlja s ciljem prikupljanja podataka za pripremu UNEP/MAP-ova izvještaja o stanju okoliša (QSR 2023) i izvještavanja o stanju obalnih područja, i to u Izraelu, više obalnih županija u Hrvatskoj (Istarska, Primorsko-goranska, Splitsko-dalmatinska i Šibensko-kninska) i Sloveniji, te u sklopu GEF Adriatic projekta u Crnoj Gori i Albaniji.

Nadalje, Centar je aktivno sudjelovao na sastanku koordinacijskih grupa za monitoring Barcelonske konvencije (Integrated CORMON) koji je održan on-line od 1. do 3. prosinca 2020., i to putem prezentacije rezultata testiranja metodoloških smjernica za postizanje dobrog stanja okoliša (GES) kroz IUOP (testirano na primjeru Slovenije), te prezentacijom metodologije koja povezuje integralni monitoring i procjenu stanja okoliša s prostornim planiranjem mora (primijenjen u Crnoj Gori kroz GEF Adriatic projekt). Također je redovito sudjelovao u svim on-line sastancima radne grupe vezanim za IMAP.

Redovne aktivnosti Centra u sklopu IMAP-a nadopunjuju se aktivnostima koje Centar provodi kroz projekt „Primjena ekosustavnog pristupa na Jadranu kroz prostorno planiranje mora“ (tzv. „GEF Adriatic“), a financira ga UNEP-ov Svjetski fond za okoliš (Global Environment Facility – GEF). Centar je zadužen za koordinaciju cjelokupnog projekta, čija je provedba započela u drugoj polovici 2018. godine organiziranjem tematskih radionica o ekološkim ciljevima 1 i 2 (biološka raznolikost) te 5 (eutrofikacija), 7 (hidrografija), 9 (kontaminirajuće materije) i 10 (otpad u moru) za zemlje sudionice: Albaniju i Crnu Goru.

Tijekom 2020. godine, u suradnji s nacionalnim i međunarodnim stručnjacima, nastavljene su aktivnosti na izradi nacionalnih programa praćenja stanja morskog i obalnog okoliša za Albaniju i Crnu Goru. Nažalost, zbog situacije s pandemijom Covid-19 došlo je do kašnjenja sa izlascima na teren i uzimanjem uzoraka mora i sedimenta pa će jedan dio aktivnosti morati biti prebačen u 2021. godinu. I ovaj, kao i svi drugi projekti koje financira GEF, dobili su zbog pandemije automatsko produženje od šest mjeseci.

3.1.3 Prostorno planiranje na moru

Iako ga Protokol izrijekom ne spominje, planiranje namjene mora implicitno je predviđeno samom definicijom obalnog područja (članak 3 Protokola) koje ima svoju kopnenu i morsku komponentu, s time da se morski dio obalnog područja proteže do vanjske granice teritorijalnog mora zemalja članica Barcelonske konvencije. Iz tog razloga, a posebno po donošenju Direktive Europske unije o uspostavi okvira za prostorno planiranje morskog područja, ugovorne stranke Barcelonske konvencije, na svojoj konferenciji u Tirani (COP 20), u prosincu 2017., naložile su Centru da dio svojih aktivnosti usmjeri na uvođenje planiranja morskog područja u sustav Barcelonske konvencije.

U sklopu programa rada Centra za razdoblje 2020.-2021. izrađuju se stručne smjernice za provedbu planiranja namjene mora. Posebna pažnja posvećena je analizi međudnosa kopna i mora, pri čemu se metodologija za izradu iste dodatno razrađuje i testira u sklopu izrade plana namjene mora Republike Malte.

Na poziv svoje žarišne točke za Sloveniju, Centar je dao svoj komentar na nacrt dva važna nacionalna dokumenta koje izrađuje slovensko Ministarstvo okoliša i prostornog planiranja: Strategiju prostornog razvoja i Plan namjene mora. Cilj ove konzultacije s Centrom bio je da se provjeri usklađenost ova dva dokumenta s Protokolom o IUOP-u, a predstavnici Centra sudjelovali su i na koordinacijskom sastanku održanom 18. lipnja u prostorijama Ministarstva u Ljubljani.

Osim toga, Centar je na ovu temu uspostavio dugoročnu suradnju sa UNESCO-ovom Međuvladinom oceanografskom komisijom (IOC-UNESCO) te redovito doprinosi njihovoj inicijativi „MSPGlobal“ kroz dostavu informacija o svojim aktivnostima, ali i organizaciju zajedničkih aktivnosti.

3.1.4 Edukacija o IUOP-u: virtualni tečaj „MedOpen“

„MedOpen“ (<http://www.medopen.org/>), virtualni tečaj o IUOP-u, koji Centar provodi od 2004.g. s ciljem jačanja kapaciteta u zemljama Sredozemlja za upravljanje obalnim područjima, u 2020. godini nadopunjen je svježim materijalima, posebno u odnosu na utjecaj klimatskih promjena i planiranje korištenja mora.

Na temelju pozitivnog lanjskog iskustva s tečajem organiziranim u suradnji s Fakultetom za znanost i tehnologiju iz Al Hoceime (Maroko) i Fakultetom za znanost iz Bizerte (Tunis), odlučeno je i ove godine tečaj ponoviti sa studentima istih institucija. Održan je od rujna do prosinca 2020. sa ciljem unapređenje znanja i vještina studenata iz područja IUOP-a te uspostave dijaloga između studenata i fakulteta u Maroku i Tunisu.

Osim teoretskog dijela, koji uključuje diskusiju na virtualnoj platformi na temu svake od 12 lekcija, tečaj je imao i praktični dio – simulacijsku igru koja se odnosila na dva obalna pilot područja u Maroku i Tunisu. Simulacijska igra sastojala se od posjeta pilot područjima i radionica organiziranih za studente i dionike iz tih pilot područja, sve sa ciljem razmjene mišljenja na temu održivog razvoja. Na kraju simulacijske igre, svaka od dvije grupe polaznika tečaja (iz Maroka i iz Tunisa) izradila je izvješće. Treća obvezna aktivnost za studente bila je izrada završnog eseja, uz primjenu znanja i vještina stečenih tijekom tečaja. Svi polaznici koji su sudjelovali u sve tri aktivnosti (diskusija, simulacijska igra i izrada završnog eseja), te čija je aktivnost pozitivno ocijenjena od strane predavača, dobili su certifikat o završenom tečaju.

Iako je tim nastavnika ostao isti kao prethodnih godina, uvedeno je nekoliko novosti, od kojih je najvažnija nova, za korištenje lakša tehnička platforma, što je omogućilo bolju interakciju kako između profesora i studenta tako i među studentima.

Zbog zdravstvene situacije prouzročene pandemijom Covid-19, tim „MedOpen“-a suočio se sa značajnim problemima, uključujući motiviranje studenata. Da bi tečaj učinili dinamičnijim u

odsustvu direktnog kontakta između nastavnika i studenata, cijeli „MedOpen“ tim odlučio je uspostaviti tjedne sastanke koji su okupljali sve nastavnike i svih 53 studenata s oba fakulteta na Webex platformi. Ovi sastanci održavali su se svaki tjedan između 5. i 12. tjedna tečaja. To je, ne samo omogućilo studentima da bolje usvoje gradivo, već im je pružilo bolji uvid u stanje okoliša i IUOP u dvjema zemljama. I studenti i profesori izrazili su svoje zadovoljstvo ovom inicijativom.

Sam tečaj konstantno se dograđuje i unapređuje u skladu s povratnim informacijama dobivenim od polaznika. Isto tako, i tehnički dio tečaja se obnavlja i unapređuje nabavkom novih programa.

3.1.5 Mediteranski dan obale

Od 2007. godine Centar organizira, svake godine u drugoj zemlji, regionalnu proslavu „Mediteranskog dana obale“ (<https://www.coastday.org/>), najveće komunikacijske kampanje cijelog sustava UNEP/MAP-a. Cilj ove kampanje je promicanje vrijednosti obalnih područja te podizanje svijesti o pritiscima i ugrozama kojima su izloženi sredozemno more i obale koje ga okružuju.

U 2020. godini središnja regionalna proslava trebala je biti organizirana na Malti. No, zbog pandemije Covid-19 morala je biti otkazana, odnosno odgođena za 2021. Umjesto toga, organizirana je virtualna proslava te je, u suradnji s Koordinacijskom jedinicom UNEP/MAP-a i Centrom INFO/RAC, uspostavljena posebna web stranica „Mediteranskog dana obale“. Sadržaj je bio manje formalan od uobičajenog, sa sadržajima za sve društvene i dobne skupine.

Osim toga, neke su zemlje obilježile „Dan obale 2020.“ na lokalnoj razini, a Centar im se pridružio i dao im podršku kroz on-line javljanje i promidžbeni materijal:

- Pod motom „Osjeti prirodu, misli plavo“ u Draču u Albaniji, Ministarstvo okoliša i turizma te Nacionalna agencija za zaštićena područja Albanije organizirali su akciju podizanja svijesti u okviru GEF Adriatic projekta. Nakon toga slijedila je radionica organizirana u luci Drač na temu „Maorski resursi, energija plavog turizma“.
- U pokrajini Tipaza u Alžiru, 24. rujna proslavili su dva važna dana – „Svjetski dan pomorstva“ i „Mediteranski dan obale“. Organiziran je niz aktivnosti. Među ostalima, udruga „Ecologica“ iz mjesta Skikda organizirala je čišćenje plaže, pri čemu su prikupljene 23 vreće otpada.
- Na Cipru je „Dan obale“ obilježen u organizaciji nevladine organizacije „AKTI“ i Odjela za okoliš Ministarstva poljoprivrede, prirodnih resursa i okoliša. Kroz akciju nazvanu „Pruži ruku“, putem društvenih mreža i medija (TV i radio) pozvali su ljude da bilo gdje kroz cijeli mjesec rujan pokupe smeće, slikaju ga, jave lokaciju i objave na društvenim mrežama. Više od 500 osoba se uključilo i prikupljeno je oko 5,5 tona smeća. Ovo je bila prva kampanja usmjerena na savjest građana, bez organiziranih grupa za čišćenja plaža. Na sam „Dan obale“, 25. rujna, Xenia Loizidou, lanjska Ambasadorica mediteranske obale, i Ioanna Constantinidou, žarišna točka Centra za Cipar, sastale su se s Costasom Kadisom, Ministrom poljoprivrede, prirodnih resursa i

okoliša, da ga obavijeste o rezultatima inicijative i općenito o „Danu obale“. Ministar je dao izjavu za medije u kojoj je naglasio da pojedinačno i zajedno možemo pridonijeti ublažavanju problema zagađenja mora ako promijenimo životne navike, naročito ako smanjimo korištenje jednokratne plastike, jer zdrav morski okoliš je pravo svih nas i odgovornost za buduće generacije.

- U Crnoj Gori bio je planiran „Tjedan obale“, ali je morao biti otkazan. Umjesto toga, u okviru projekta GEF Adriatic, javno poduzeće „Morsko dobro“ je, u suradnji s Ministarstvom održivog razvoja i turizma i Institutom za morsku biologiju iz Kotora, izradilo promotivno-edukacijski poster o kolonijama koralja. Posebna pažnja posvećena je zlatnom koralju, zaštićenoj vrsti čije su najveće kolonije pronađene na dvije lokacije u Boki Kotorskoj. Posteru su razdijeljeni institucijama te osnovnim i srednjim školama diljem Crne Gore. Za 25. rujna bilo je predviđeno predavanje o kolonijama zlatnog koralja u Boki Kotorskoj, ali je moralo biti otkazano zbog zdravstvenih i sigurnosnih razloga.
- U Francuskoj je „Dan obale“ obilježila koalicija EU4OCEAN organizirajući radionicu sa ciljem razvijanja kolektivnih akcija i projekata za podizanje pismenosti o problemima sredozemnog bazena, što je prepoznato kao problem u cijeloj regiji. Posebna pažnja posvećena je mogućnostima suradnje između EU i ne-EU organizacija i partnera. Radionica je bila namijenjena donositeljima odluka, znanstvenoj zajednici, medijima, nevladinom sektoru i lokalnom stanovništvu.
- U Hrvatskoj je „Dan obale 2020.“ obilježen literarnim i likovnim radovima osnovnoškolaca. Na sam 25. rujna, pod vodstvom profesora filozofije, organizirana je on-line radionica na kojoj su djeca započela pisati priču „Jadrane, imamo problem!“ o školjki periski koja je trenutačno ugrožena u cijelom Sredozemlju zbog napada parazita. On-line radionice nastavljene su dok priča nije dogotovljena i pripremljena za tisak. Osim te zajedničke priče, djeca su bila pozvana da dostave svoje literarne i likovne radove na natječaj koji su zajednički raspisali Centar i SDŽ. Pobjedničke priče i ilustracije objavljene su u knjizi koja je ujedno bila i jedna od nagrada za pobjednike. Djeca su pozvana da glavni likovi budu periska, glavata želva i morski pas. Ova tri stanovnika mora izabrana su kao predstavnici ugroženih, rijetkih i nepravilno nevoljenih vrsta. Nagrade pobjednicima uručene su 20. studenog, na Međunarodni dan prava djeteta, ponovo u suradnji sa SDŽ. Primljeno je oko 200 radova iz cijele Hrvatske, a stručni žiri odabrao je 19 najboljih. S obzirom na zdravstveno-sigurnosne uvjete, broj nazočnih bio je ograničen tako da je dio nagrađenih, kao i članovi žirija, bio uključen video-vezom, a cijeli događaj je prenošen na YouTube kanalu. Svi nagrađeni radovi objavljeni su u knjižici „Slike i priče morskih dubina“. Prilika je iskorištena i za promociju knjige „Jadrane, imamo problem!“ koja će naknadno biti podijeljena svim nagrađenima, kao i svim školama iz kojih su pristigli radovi.
- U Italiji je za obilježavanje „Dana obale“ bila zadužena fondacija MEDSEA, smještena u Cagliariju na Sardiniji. Aktivnosti su trajale skoro cijeli mjesec rujna, a na sam „Dan obale“ organizirana je tiskovna konferencija uz sudjelovanje visokih predstavnika regionalnih vlasti. Od 9. do 29. rujna bio je otvoren natječaj na koji su ljudi slali fotografije ili filmove o posebnim trenutcima na obalama Sardinije i objavljivali ih na Instagramu i/ili Twitteru. Stručni žiri odabrao je najinteresantnije i dodijelio nagrade.

Osim toga, od 15 do 16 sati uživo je prenošena diskusija na temu „Ljepote, opasnosti, rizici i nepredviđeni događaji“ u kojoj su sudjelovali stručnjaci po pitanjima mora i prijatelji fondacije MEDSEA. Jedan od njih je bio g. Giancarlo Gusmaroli koji je malo prije toga kajakom oplovio cijeli otok te je iz prve ruke mogao izvijestiti o stanju obala Sardinije.

- Na Malti je Ministarstvo okoliša, klimatskih promjena i planiranja proizvelo film kao dio kampanje kojom se promoviraju mjere zaštite morskog okoliša. U uvodu se jednostavnim jezikom podsjeća na važnost obale i mora za svakodnevni život, pogotovo na tako malom otoku - od ribarstva i turizma do opskrbe strujom i pitkom vodom. Razgovaralo se s ljudima koji žive od mora i koji su usporedili sadašnju situaciju s onom od prije 10-20 godina. Na kraju je ministar okoliša Aaron Farrugia podsjetio da postoje mnogobrojni pritisci na obalu, posebno od turizma i infrastrukture, pa se na „Dan obale“ važno prisjetiti da svi moramo stalno raditi na tome da je sačuvamo i budućim generacijama ostavimo obalni okoliš boji od onoga koji smo mi naslijedili.
- U Maroku je udruga AGIR „Dan obale“ slavila nekoliko dana u suradnji s Fakultetom znanosti i tehnologije iz Al Hoceime. Na sam 25. rujna udruga je organizirala webinar za mlade o opasnostima kojima je obala izložena i mogućim rješenjima i odgovorima. Kasnije istog dana organiziran je drugi webinar u suradnji s bivšim studentima obalnih znanosti Fakulteta znanosti i tehnologije iz Al Hoceime, na temu primjene IUOP-a u morskome dijelu nacionalnog parka Al Hoceima, u čemu je sudjelovala i Uprava nacionalnog parka. Dva dana kasnije, 27. rujna, kampanja podizanja svijesti uživo organizirana je na Facebook stranici udruge AGIR, a uključivala je izlet brodom u morski dio nacionalnog parka.
- Slovenija je tradicionalno organizirala cijeli tjedan obale, kojemu je ovaj put dala naslov „Tjedan mediteranske obale i makro-regionalnih strategija“, a odvijao se od 14. do 25. rujna. Organiziran je veliki broj sastanaka, radionica i seminara po programu dostupnom na http://www.info-rac.org/coastday/events/CD2020_Slovenia-Programme.pdf

3.1.6 Format za izvješćivanje o primjeni Protokola o IUOP-u

Prema članku 26 Barcelonske konvencije, ugovorne stranke imaju obvezu izvješćivanja o pravnim, administrativnim i drugim mjerama poduzetim u cilju primjene Barcelonske konvencije i pripadajućih protokola, te preporuka usvojenih na sastancima ugovornih stranaka. Kako bi se zemljama olakšalo podnošenje izvješća vezanih za provedbu Protokola o IUOP-u, razrađen je on-line upitnik, a Centar pruža punu tehničku i administrativnu podršku.

3.1.7 Internetske stranice

Centar ima obavezu održavati internetske stranice na službenim jezicima UNEP/MAP-a, a to su engleski i francuski jezik. Osim toga, dodana je i posebna stranica na hrvatskom jeziku, koja nije prijevod osnovnih stranica na engleskom i francuskom jeziku, već služi za objavu materijala sukladno zakonu.

Internetska stranica Centra, kao i posebna stranica „Mediterranskog dana obale“ i tečaja „MedOpen“, redovito se ažuriraju. Sve stranice u punoj su funkciji i stalno se nadograđuju:

<http://paprac.org/>

<http://www.coastday.org/>

<https://www.medopen.org/>

3.2 Ostali projekti vezani za provedbu Protokola o IUOP-u

Centar je pružao tehničku pomoć zemljama članicama u provedbi Protokola o IUOP-u kroz više projekata financiranih iz sredstava Europske unije i drugih donora. Kratak sažetak o aktivnostima u tim projektima dat je u poglavljima koja slijede.

3.2.1 Projekt ADRIADAPT

ADRIADAPT – informacijska platforma o otpornosti na klimatske promjene za jadranske lokalne zajednice“ – je Interreg CBC Italy-Croatia projekt započet 2019.g. Centar je partner u projektu, a iz Hrvatske još sudjeluju Šibensko-kninska županija (ŠKŽ), Grad Vodice, Državni hidro-meteorološki zavod (DHMZ) i udruga DOOR. Iz Italije sudjeluje nekoliko gradova te Fakultet arhitekture i urbanizma iz Venecije. Cilj projekta je napraviti Internet platformu s informacijama za podršku jadranskim gradovima u jačanju otpornosti na klimatske promjene.

Tijekom 2020. Centar je dovršio „Smjernice za uključivanje prilagodbe na klimatske promjene u sustave upravljanja obalom Jadrana“, te nastavio pripremu „Priručnika za jačanje otpornosti“. Nastavljen je rad na pripremi opcija prilagodbe na klimatske promjene odnosno opisima 50-tak opcija za prilagodbu iz domena društvenih, prirodnih i inženjerskih rješenja, kao i na 10-tak slučajeva dobre prakse koji ilustriraju korištenje opcija prilagodbe.

Nastavljen je i rad na pripremi ulaznih studija za morsko planiranje prostora u ŠKŽ. U okviru ovog pilot projekta priprema se i metodologija za analizu utjecaja klimatskih promjena, posebice poplava, na kakvoću mora. U tu svrhu se priprema i metodologija za izradu katastra obalne infrastrukture, kao i sam katastar u onolikom obimu koliko bude dostupnih podataka. Ovaj katastar priprema se kao podloga za upravljanje uskim obalnim pojasom ŠKŽ. Nalazi studije biti će integrirani u Akcijski plan za provedbu „Obalnog plana ŠKŽ“. Time će Akcijski plan biti revidiran te ponuđen na usvajanje Županijskom odboru za upravljanje morskim i obalnim područjem. Osim toga, radi se i na prijedlogu za jačanje *governance* za klimatsku akciju ŠKŽ.

<https://www.italy-croatia.eu/web/adriadapt>

3.2.2 Projekt PORTODIMARE

Kao podrška provedbi Strategije Europske unije za jadransko-jonsku makro-regiju (EUSAIR), Centar se od 2018. godine uključio u projekt PORTODIMARE koji ima za cilj stvaranje zajedničke platforme (Geoportal) za pohranu podataka, informacija i alata za podršku donositeljima odluka, koje se tiču obalnog i morskog područja jadransko-jonske regije.

Geoportal ima za cilj integrirati i nadopuniti baze podataka i portale proizvedene u prijašnjim projektima Europske unije na lokalnoj i nacionalnoj razini, kako bi postao svakodnevno sredstvo za rad donositeljima odluka, menadžerima u javnom i privatnom sektoru, znanstvenicima i svim ostalim dionicima u procesu održivog razvitka. Kroz projekt se također jača suradnja među zemljama jadransko-jonske makro-regije.

Centar ima ulogu koordinatora aktivnosti koje se odnose na testiranje Geoportala i alata koji su njegov sastavni dio i omogućuju pripremu stručnih podloga i analiza za prostorno planiranje mora. Tijekom 2020. pružao je tehničku podršku partnerima koji su testirali Geoportal i module u svrhu pripreme stručnih podloga za prostorno planiranje mora, kao i partnerima koji su pripremali akcijske planove za svoje zemlje; te je pripremio priručnik s uputama kako koristiti Geoportal i module, kao i plan održavanja Geoportala i njegove prenosivosti na druga područja u Sredozemlju i drugim europskim morima.

Završna konferencija i predstavljanje rezultata projekta održani su on-line 9. prosinca.

<https://portodimare.adrioninterreg.eu/>

3.2.3 Projekti Fondacije MAVA

Centar je bio vrlo aktivan u mobiliziranju vanjskih izvora financiranja pa se, među ostalim, uključio i u aktivnosti Fondacije MAVA. Odobreno je pet projekata o degradaciji obalnih močvarnih područja zbog izgradnje na obali i utjecaja voda u kojima je Centar partner: transverzalni projekt „*Governance* i sudjelovanje dionika“; projekt zaštite delte rijeke Bojane; projekt zaštite i održivog razvoja obalnog močvarnog područja velike ekološke vrijednosti u Ghar El Melh u Tunisu; promotivna kampanja o močvarnim područjima; te projekt integralnog upravljanja obalnim i morskim staništima zaljeva Oristano (Maristanis) na Sardiniji. Aktivnosti su bile u punom zamahu i privedene su kraju, osim projekta u Tunisu.

Što se tiče provedba *governance* aktivnosti za cjelokupni projekt, izvršeno je sljedeće:

- prijevod smjernica za *governance* močvarnih područja na četiri jezika (uključivo hrvatski) i priprema publikacija na web-u;
- održavanje on-line radionica za projektne partnere u pilot područjima;
- promidžba smjernica na radnim grupama i sastancima;
- sudjelovanje u izradi projektnih prijedloga za 2. fazu projekta za područje delte rijeke Bojane i područje Ghar el Melh.

3.2.4 Projekti UNEP-ova Svjetskog fonda za okoliš

Krajem 2020. potpisan je ugovor za projekt 2.1 „Mediterranean Coastal Zones: Water Security, Climate Resilience and Habitat Protection“ („Obalna područja Sredozemlja: sigurnost vode, klimatska otpornost i zaštita staništa“), kao dio sveobuhvatnog financijskog paketa „MedProgramme“ koji će se provoditi na razini cijelog UNEP/MAP-a. Ovaj prijedlog pripremljen je za sljedeće članice UNEP/MAP-a koje su prihvatljive za financiranje od strane Svjetskog fonda za okoliš (GEF-a): Albanija, Alžir, Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Egipat, Libanon, Libija, Maroko i Tunis.

Projektne aktivnosti Centra osmišljene su kao pružanje potpore zemljama u ratifikaciji i provedbi Protokola o IUOP-u, i to od edukacije kroz tematske radionice, inicijativa na podizanju svijesti i izrade različitih procjena i studija, do potpore izradi nacionalnih strategija za IUOP te planova upravljanja obalnim područjima u više zemalja. Partneri u provedbi su UNESCO-ov Međunarodni hidrološki program (UNESCO-IHP), Globalno partnerstvo za vode (GWP-Med) i UNEP/MAP-ov Plavi plan.

Osim ovog projekta, Centar je predao i prijedlog za financiranje projekta „Enhancing regional climate change adaptation in the Mediterranean Marine and Coastal Areas” („Jačanje prilagodbe na klimatske promjene u obalnim i morskim područjima Sredozemlja“). Ovaj projekt namijenjen je Albaniji, Alžiru, Libiji, Crnoj Gori, Maroku i Tunisu. Projektne aktivnosti dizajnirane su na način da se integriraju kroz gornji projekt, odnosno da se kroz ovaj projekt osigura dostatna zastupljenost aktivnosti vezanih za prilagodbu na klimatske promjene u zemljama u kojima će se, kroz „MedProgram“, pripremati planovi upravljanja obalnim područjem.

3.3 Sudjelovanje u aktivnostima drugih sredozemnih organizacija

Sredozemna regija, UNEP/MAP i Centar već godinama su predvodnici u području IUOP-a, ne samo zbog Protokola – u svijetu jedinstvenog pravnog instrumenta – već i zbog bogatog iskustva i ekspertize stečene tijekom godina praktične provedbe IUOP-a. Iz tih je razloga Centar često pozvan da se uključi u aktivnosti drugih nacionalnih i međunarodnih institucija. Najvažnije takve inicijative u 2020. godini bile su:

- Predavanje za studente Sveučilišnog odjela za studije mora Sveučilišta u Splitu: IUOP i klimatske promjene, 20. siječnja 2020.
- Predstavljanje rada PAP/RAC-a u okviru ADRIADAPT projekta na konferenciji „Voda i klimatske promjene“ u organizaciji Splitsko-dalmatinske županije i projekta „Watercare“, 17. lipnja 2020.
- Predstavljanje Obalnog Plana Splitsko-dalmatinske županije u organizaciji Splitsko-dalmatinske županije, 18. lipnja 2020.
- Predstavljanje Obalnog Plana Splitsko-dalmatinske županije u organizaciji Splitsko-dalmatinske županije, 23. lipnja 2020.
- U okviru radionice „Paving the way for collective Ocean Literacy initiatives in the Mediterranean Sea“ u organizaciji EU4Ocean, prezentacija tečaja „MedOpen“ na panelu „Massive Open On-line Courses“, 25. rujna 2020.
- Prezentacija o *governance* obalnih močvarnih područja u okviru “Green Week event of the EU“ u organizaciji Sveučilišta u Malagi, 22. listopada 2020.
- Predavanje za studente Sveučilišnog odjela za studije mora Sveučilišta u Splitu: IUOP i klimatske promjene; 9. studenog 2020.
- Predavanje za studente studija Inženjerstvo okoliša (Sveučilište u Zagrebu) i Graditeljstvo (Sveučilište Sjever u Varaždinu): Obale i klimatske promjene, 27. studenog 2020.

Pored toga, Centar je sudjelovao na brojnim sastancima, seminarima i radionicama organiziranim uglavnom on-line zbog pandemije Covid-19. Neki od važnijih su sljedeći:

- Okrugli stol: "Klimatske promjene - izazovi za civilnu zaštitu", Knin; organizator: MUP, Ravnateljstvo civilne zaštite, Služba Šibenik, 30. siječnja 2020.
- Sastanak europskih mediteranskih obalnih agencija (EMCA): „Prilagodba obala na klimatske promjene“; organizatori francuski „Conservatoire du littoral“ i Javno poduzeće „Morsko dobro“ Crne Gore, Budva, 12.-13. veljače 2020.
- Okrugli stol: "Klimatske promjene - podizanje razine mora - izazovi za civilnu zaštitu" Divulje; organizator: MUP, Ravnateljstvo civilne zaštite, područni ured Split, 5. ožujka 2020.
- Sastanak Savjetodavnog vijeća projekta Post-2020 SAP BIO “Post-2020 Strategic Action Programme for the Conservation of Biological Diversity in the Mediterranean” (Post-2020 SAP BIO). Centar je član Savjetodavnog vijeća, a sastanak je organizirao SPA/RAC - UNEP/MAP-ov Centar zadužen za izradu ovog dokumenta. 2. travnja 2020.
- Sastanak TG SEABED, organiziran od strane EC, ENV-MARINE-ENVIRONMENT. Sastanak je bio posvećen indikatorima MSFD koji se odnose na morsko dno. Centar je član radne grupe. 16.-17. lipanj 2020.
- On-line sastanak vezan za detalje i finalizaciju projektnog prijedloga projekta „CoastPath Horizon 2020“, u organizaciji vodećeg partnera „Deltares“, 18.-19. lipnja 2020.
- *Climate Europe Webstival* s temom „Klimatske usluge i Europski zeleni sporazum, alati i usluge koji pomažu u izgradnji otpornosti“ u organizaciji Met Office, 15. listopada 2020.
- Info dan projekta „Plastic Busters MPA: Očuvanje biološke raznolikosti od plastike u zaštićenim morskim područjima na Mediteranu“, na poziv partnera projekta Sveučilišta u Splitu, Fakulteta građevinarstva, arhitekture i geodezije, 16. listopada 2020.
- Druga tehnička radionica “ Land-sea interactions in MSP” u organizaciji MSPMED, 27. listopad 2020.
- Webinar “Climate change effects in coastal areas - vulnerability and adaptation”, on-line; organizator: “Israeli Coastal Authorities Forum”, 16. prosinca 2020.

3.4 Aktivnosti Centra u Republici Hrvatskoj

3.4.1 Obalni planovi

Inspirirane obalnim planom Šibensko-kninske županije (ŠKŽ), još dvije obalne županije odlučile su izraditi slične planove, u čemu im Centar daje podršku:

- U 2020. godini dovršena je analitička faza Obalnog plana Splitsko-dalmatinske županije (SDŽ), koji vodi županijski Odjel za turizam i pomorstvo. Centar je dao svoj doprinos kroz komentare na izrađene podloge i sudjelovanje na radionicama. Održane su četiri radionice: 29. svibnja u prostorijama SDŽ, kada je izrađena dokumentacija predstavljena županijskim odjelima, 15. lipnja za predstavnike otočnih JLS, te u 23. i 26. lipnja za obalne JLS, znanstvene institucije i privatni sektor.

- Krajem 2019. godine je i Primorsko-goranska županija (PGŽ) izrazila interes za izradom sličnog plana. U tu svrhu je županijski Odjel za prostorno planiranje organizirao radionicu za svoje djelatnike, na kojoj su predstavnici Centra prezentirali obalne planove druge dvije obalne županije i iznijeli svoje prijedloge o mogućem sadržaju i obuhvatu obalnog plana PGŽ. Radionica je održana u Rijeci, 17. lipnja 2020.

3.4.2 Sudjelovanje u EU projektima u Republici Hrvatskoj

U okviru projekta ADRIADAPT, ŠKŽ treba izraditi podloge za prostorno planiranje mora u segmentu prilagodbe na klimatske promjene, pri čemu Centar pruža stručnu pomoć: angažirao je stručnjake za ovaj zadatak te je izrada podloga u tijeku. Ponuđena je podrška i gradu Vodice za pripremu njihova plana prilagodbe na klimatske promjene.

Po potvrdi da je prijedlog projekta COASTPATH prošao prvi eliminacijski krug EU poziva H2020, u suradnji sa Sveučilištem u Splitu Centar je sudjelovao u detaljnoj razradi projekta pod vodstvom glavnog partnera – Sveučilišta u Kielu. Projekt predlaže konzorcij 20-tak europskih gradova odlučnih da na vrijeme u svoje planove uključe mjere adaptacije na klimatske promjene. Grad Split jedan je od tih gradova, a Sveučilište provedbeni partner.

Centar već godinama daje podršku Ministarstvu regionalnog razvoja i fondova Europske unije putem članstva u nacionalnom tijelu Programa transnacionalne suradnje Mediteran 2014.-2020. i radnom paketu 5: Obalni i pomorski turizam.

Na poziv Ministarstva turizma, Centar se pridružio projektu FAST-LAIN koji ima za cilj praktičnu primjenu strategija formiranja regionalnih turističkih mreža znanja. Projekt posebno cilja na strategije koje obuhvaćaju procese „od istraživanja do tržišta“, koje su povezane s upravljanjem znanjem na europskoj razini i služe kao testni proces opservatorija europskog turizma.

<https://destinet.eu/who-who/civil-society-ngos/fastlain>

4. Komunikacija, edukacija i promidžba

4.1. Vidljivost Centra

Internetska stranica Centra redovito se ažurira kao jedinstvena platforma sa svim relevantnim sadržajima, čime je značajno povećana vidljivost Centra. Stranica je sadržajno unaprijeđena u skladu s obvezom proaktivne objave informacija. Vizualnim identitetom i logom izgrađena je prepoznatljivost Centra u javnosti, kao i komunikacija prema ciljanim skupinama.

Vidljivost Centra posebno je velika tijekom kampanje „Mediterranskog dana obale“, koja se jednom godišnje i provodi upravo sa ciljem informiranja široke javnosti i svih dionika o radu Centra i UNEP/MAP-a, naporima sredozemnih zemalja za uspostavljanje održivih modela razvitka te postignutim rezultatima. Osim posebne internetske stranice, „Mediterranski dan obale“ ima i svoju Facebook stranicu (više od 1000 stalnih pratitelja) te Twitter (oko 200 stalnih pratitelja).

Velika vidljivost Centra i u RH i na međunarodnoj razini postiže se i poveznicama koje sa stranica drugih institucija i organizacija upućuju na internetske stranice Centra i/ili na izravan kontakt sa djelatnicima Centra.

<http://www.coastday.org/>

<https://www.facebook.com/Coast.Day.Med/>

https://twitter.com/UNEP_PAPRAC

4.2. Suradnja s medijima

Predstavnici Centra redovito sudjeluju u radijskim i televizijskim emisijama sa ciljem promicanja važnosti očuvanja prirode i okoliša, posebice tema morskog okoliša, planiranja i zaštite obalnog i morskog prostora, klimatskih promjena i drugih tema iz područja djelovanja Centra.

Nastavljena je tradicionalna suradnja s dnevnim novinama i web portalima, a sudjelovanjem na tribinama, radionicama i konferencijama povećana je vidljivost pojedinih tema. Kao i uvijek, najveći broj objava u medijima bio je u vrijeme održavanja „Mediterranskog dana obale“.

Izdvajamo: Radio Split, Slobodna Dalmacija, Splitski portal, Dalmatinski portal, Portal grada Kaštela, Šibenik In, Solinska Kronika, RTL, Total Montenegro News, RTV Crne Gore (Ekovizija), MedWet News, Plan Bleu, Blue World Institute, Politis Radio i COSMOS Radio na Cipru, šest ciparskih novina na grčkom jeziku.

4.3. Edukacija i informiranje

Aktivnostima na edukaciji dionika i informiranju javnosti posvećuje se velika pažnja u okviru cjelokupnog programa rada UNEP/MAP-a, pri čemu Centar ima istaknutu ulogu.

4.3.1 Edukacijske aktivnosti

Glavni edukacijski program Centra je virtualni tečaj o IUOP-u „MedOpen“ (više u poglavlju 3.1.5). I ostale edukacijske aktivnosti opisane su u prethodnim poglavljima, ovisno o temi koju su obrađivale.

Na poziv predsjednika Upravnog vijeća Centra, održano je i on-line predavanje za studente studija Inženjerstvo okoliša (Sveučilište u Zagrebu) i Graditeljstvo (Sveučilište Sjever u Varaždinu) na temu „Obale i klimatske promjene“, 27. studenog 2020.

U svojstvu nastavne baze Odjela za studije mora Sveučilišta u Splitu, 4. prosinca je održano on-line predavanje za studente na temu IUOP-a i planiranja mora.

4.4. Publikacije

Centar objavljuje publikacije i ostale materijale na službenim jezicima UNEP/MAP-a, a to su engleski i francuski. U cilju očuvanja okoliša, na minimum je svedeno tiskanje te se publikacije objavljuju na Internet stranicama Centra. Najvažnije publikacije u 2020. godini:

- Securing the future of the Adriatic's marine resources (GEF Adriatic)
<http://iczmplatform.org//storage/documents/ayKij31dei5ZQ46ftbSHjsTW9F1KJIInV082WVz9.pdf>
- Stakeholder involvement plan (GEF Adriatic)
https://iczmplatform.org/storage/documents/GFnBm5CHVZWhNA9AizbCiwYBo0Dtn_gPNVogMjxaJ.pdf
- Blue Economy in Montenegro (in Montenegrin with summary in English) (GEF Adriatic)
<https://iczmplatform.org/storage/documents/KwQ0ZP9zi9yeYs98rfOSR7dhKesQfKzaAxrt3zQR.pdf>
- Slike i priče morskih dubina (zbirka dječjih radova povodom obilježavanja Dana obale 2020.)

5. Financijsko poslovanje

U 2020. godini Centar je poslovao preko računa u OTP – BANKA D.D.

Sredstva planirana za 2020. godinu bila su potvrđena u iznosu od 6.740.223,34 kn na četvrtoj sjednici Upravnog vijeća održanoj 13. prosinca 2019.godine. Na sedmoj sjednici Upravnog vijeća Centra, održanoj 14. prosinca 2020. izglasan je 2. Rebalans financijskog plana, kada je financijski plan Centra povećan za 2,035%. Konačni financijski plan Centra za 2020. godinu iznosio je 6.877.351,63 kuna.

Tablica 1. Struktura prihoda Centra u 2020.

Vrsta prihoda	Plan za 2020. (kn)	Realizacija na 31.12.	Indeks
Prihodi iz proračuna	200.000,00	200.000,00	100,00%
Prihodi od inozemnih vlada i međunarodnih organizacija	5.290.000,00	5.238.756,47	99,03%
Prihodi od Institucija i tijela EU	1.339.000,00	1.336.825,10	99,84%
Ostali prihodi	1.140,00	805,85	70,69%
UKUPNO	6.830.140,00	6.776.387,42	99,21%
Preneseni višak iz 2019.g.	47.211,63	47.211,63	100,00%
UKUPNO PRIHODI	6.877.351,63	6.823.599,05	99,21%

Financijskim planom Centra planirano je ukupno 6.877.351,63 kn prihoda, od kojih je realizirano 6.823.599,05 kn, odnosno 99,21%.

Tablica 2. Struktura rashoda Centra u 2020.

Vrsta rashoda	Plan za 2020. (kn)	Realizacija na 31.12.	Indeks
Rashodi za radnike	4.271.304,00	4.268.071,28	99,92%
Materijalni rashodi	2.452.500,00	2.353.007,26	95,94%
Rashodi amortizacije	96.204,06	96.204,12	100%
Financijski rashodi	12.000,00	9.427,91	78,57%
Donacije	30.000,00	30.000,00	100,00%
UKUPNO RASHODI	6.862.008,06	6.756.710,57	98,47%

Financijskim planom Centra planirano je rashoda u ukupnom iznosu od 6.862.008,06 kn, od kojih je realizirano 6.756.710,57 kn, odnosno 98,47%.

Tablica 3. Rezultat poslovanja Centra u 2020.

Vrsta	2020. (kn)
Ukupno realizirani prihodi	6.823.599,05
Ukupno realizirani rashodi	6.756.710,57
Indeks	99,02%
REZULTAT POSLOVANJA (višak prihoda)	66.888,48

Razlika između realiziranih prihoda i rashoda u 2020. godini iznosi 66.888,48 kn, što ukazuje na realizaciju od 99,02%. Razlika od 0,98% (66.888,48 kn) smatra se viškom prihoda nad rashodima, koji će se prenijeti u sljedeću poslovnu godinu.

6. Zaključak

Centar je ustanova koja obavlja djelatnost u vezi s provođenjem dijela programa Mediteranskog akcijskog plana Programa Ujedinjenih naroda za okoliš (UNEP/MAP-a), prema obvezama iz Konvencije o zaštiti morskog okoliša i obalnog područja Sredozemlja (Barcelonska konvencija). Centar obavlja stručne, organizacijske i tehničke poslove u okviru provedbe programa UNEP/MAP-a u područjima koja određuju Ugovorne stranke Barcelonske konvencije, a to su sve zemlje sredozemnog bazena i Europska unija.

Osnivač Centra je Republika Hrvatska pa prava i dužnosti osnivača Centra obavlja Vlada Republike Hrvatske.

U izvještajnom razdoblju dužnost ravnateljice je obnašala mr.sc. Željka Škaričić. Upravno vijeće je od djelovalo u sastavu: dr.sc. Mario Šiljeg (predsjednik) te članovi: mr.sc. Mirta Mandić, prof. dr.sc. Leandra Vranješ Markić, gđa Branka Mimica i gđa Dina Šilović, kao predstavnici Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja, Ministarstva vanjskih i europskih poslova, Grada Splita, Sveučilišta u Splitu i Centra.

Zemlje članice odlučuju o strategiji UNEP/MAP-a, njegovu financiranju i programu na sastancima ugovornih stranaka Barcelonske konvencije, koji se održavaju svake dvije godine. Odluke donesene na sastancima ugovornih stranaka pravno su obvezujuće za sve zemlje potpisnice Barcelonske konvencije.

Planirane aktivnosti u 2020. godini uspješno su provedene, u skladu s Programom rada i proračunom Centra, usvojenima od strane zemalja potpisnica Barcelonske konvencije u sklopu programa rada i proračuna cijelog UNEP/MAP-a za razdoblje 2020.-2021., donesenog na sastanku ugovornih stranaka COP 21 (Napulj, prosinac 2019.) U skladu s donesenim dvogodišnjim planom, Centar je u 2020. godini proveo sljedeće aktivnosti: priprema i provedba CAMP projekta za Bosnu i Hercegovinu; izrada sporazuma za prekogranične CAMP projekte između Albanije i Italije te između Cipra i Izraela; doprinos UNEP/MAP-ovu Integralnom programu praćenja i procjene stanja morskog i obalnog okoliša; provedba on-line tečaja „MedOpen“ i organizacija proslave „Mediteranskog dana obale“; sudjelovanje u projektima financiranim od strane EU (ADRIADAPT i PORTODIMARE).

Internetska stranica Centra (<http://paprac.org/>), kao jedinstvena platforma sa svim relevantnim sadržajima, redovito je ažurirana tijekom godine.

Vidljivost rada postignuta je kroz medije, sudjelovanje na stručnim radionicama i konferencijama te obilježavanje „Mediteranskog dana obale“.

Prilog 1. Popis korištenih kratica

CAMP	Program upravljanja obalnim područjima (Coastal Area Management Programme)
CI	Zajednički usvojen indikator (Common Indicator)
CMCC	Mediterranski centar za klimatske promjene (Centro Mediterraneo per i Cambiamenti Climatici)
COP	Konferencija ugovornih strana Barcelonske konvencije (Conference of Parties)
CRA/PPA	Centar za regionalne aktivnosti / Program prioriternih akcija
DHMZ	Državni hidro-meteorološki zavod
DOOR	Društvo za oblikovanje održivog razvoja
EU	Europska unija
EUSAIR	Strategija Europske unije za jadransko-jonsku regiju (European Strategy for the Adriatic-Ionian Region)
GEF	Svjetski fond za okoliš (Global Environment Facility)
GWP	Globalno partnerstvo za vodu (Global Water Partnership)
IHP-UNESCO	UNESCO-ov Međunarodni program za vode (International Hydrological Programme)
IMAP	UNEP/MAP-ov integralni program praćenja i procjene stanja okoliša (Integrated Monitoring and Assessment Programme)
INFO/RAC	UNEP/MAP-ov Centar za informiranje, komuniciranje i upravljanje bazom podataka
IOC-UNESCO	UNESCO-ova Međunarodna oceanografska komisija (International Oceanographic Commission)
IUOP	Integralno upravljanje obalnim područjima
MAP	Mediterranski akcijski plan (Mediterranean Action Plan)
NFP	Nacionalna žarišna točka (National Focal Point)
PPM	Prostorno planiranje na moru
QSR	UNEP/MAP-ov izvještaj o stanju okoliša (Quality Status Report)
SDŽ	Splitsko-dalmatinska županija
SI	Simulacijska igra
SPA/RAC	UNEP/MAP-ov Centar za posebno zaštićena područja (Specially Protected Areas / Regional Activity Centre)
ŠKŽ	Šibensko-kninska županija
UNEP	Program Ujedinjenih naroda za okoliš (United Nations Environment Programme)